

VERSLAG 9^E VERGADERING EXPERTGROEP

Versie 1 april 2022

datum 18 maart 2022
tijd 10.00 uur tot 11.00 uur
onderwerp Gezondheidseffecten windturbines

De voorzitter van de expertgroep opent de vergadering en introduceert de agenda voor de bijeenkomst. De agenda is als volgt:

1. Reactie medicus
2. Vervolgproces

1. Reactie medicus

De voorzitter stelt voor om een algemene reactie te schrijven op de review van de medicus en dit onder de review te plaatsen (als bijlage van het advies). Zo ziet de lezer hoe de aanbevelingen uit de review zijn verwerkt. De leden van de expertgroep gaan hiermee akkoord.

De expertgroep loopt stapsgewijs door de review en bespreekt de punten die leiden tot een aanpassing en/of aanvulling in het advies:

- ▶ Adviesverzoek aan de Gezondheidsraad. We nemen in ons advies op dat we de gemeente adviseren om de rijksoverheid kennis te laten nemen van dit advies en erop te wijzen dat de advisering door Gezondheidsraad nog verstandig is in relatie tot de landelijke normen.
- ▶ Per type blootstelling aangeven of het gaat om te weinig onderzoek of geen bewezen effecten. Dit is ontzettend lastig om aan te geven en helpt ook niet bij de leesbaarheid van het rapport. Mogelijk kunnen we dit wel benoemen in de bijlage met zorgpunten en aangeven dat dit voor aanvullend onderzoek (door het RIVM) van belang is.
- ▶ Aanbevelingen aanvullend onderzoek in aparte paragraaf. Er wordt afgesproken dat bovenstaande twee punten in een aparte paragraaf worden opgenomen als adviezen voor aanvullend onderzoek.
- ▶ Cumulatie van gezondheidseffecten. Erg lastig, valt buiten onze scope eigenlijk. Kunnen we alleen in algemene termen op reageren. Leefomgeving kan invloed hebben op gezondheidsverwachting van bewoners. Cumulatie van gezondheidseffecten hangt met heel veel factoren samen, het is lastig om daar uitspraken over te doen. Eén van de expertgroepleden doet een voorstel hoe we dit punt kunnen verwerken (ook in de reactie op de review van de medicus).
- ▶ Andere technologieën om energie op te wekken. Buiten scope van het werk van de expertgroep. Wij maken niet de afweging over nut of noodzaak van windturbines ten opzichte van andere technologieën om energie op te wekken. Het zou wel goed zijn als er een onderzoek komt waarin de gezondheidseffecten van wind- en zonne-energie worden afgewogen tegen de gezondheidseffecten van 'niets doen'. Het secretariaat doet een voorstel hoe we dit verwerken in het concept-advies.
- ▶ Verschil standaardwaarde en grenswaarde en onderbouwing 42 dB L_{den} . Eén van de leden van de expertgroep doet een tekstvoorstel voor een betere beschrijving en onderbouwing van dit onderdeel.
- ▶ Landelijke normen kunnen nog steeds strenger zijn dan dit advies. Dit kunnen we goed verwerken bij de paragraaf waar we het interim-karakter van het advies omschrijven.
- ▶ Belangenverklaringen in het concept-advies. We voegen een bijlage toe waarin de verklaringen omtrent belangen van de expertgroep en het secretariaat zijn opgenomen.

- ▶ Een aanvullende review naast deze review. Niet haalbaar vanwege de tijdsperiode waarbinnen de expertgroep werkt. Daarnaast is het opvullen van de leemte van vertrokken expertgroeplid met de huidige review al gelukt. Publieke gezondheid is al voldoende gedekt in de expertgroep.

2. Vervolgproces

De leden van de expertgroep sturen nog hun laatste aanpassingen en aanvullingen (incl. voetnoten) naar het secretariaat. Vervolgens schrijft het secretariaat een nieuwe versie van het advies. Volgende week hebben we nog een afspraak om de nieuwe versie te bespreken.